

Lokal Utvecklingsstrategi

Nordvästra Skåne med Öresund & MittSkåne Utveckling
2023 - 2027

Lokal utvecklingsstrategi för Nordvästra Skåne med Öresund & MittSkåne Utveckling

Sammanfattning

De båda områdena MittSkåne samt Nordvästra Skåne omfattar tillsammans 13 kommuner. I området finner man landsbygder med betydelsefull jordbruksmark, attraktiv natur med insjöar och vattendrag och en lång kuststräcka, större orter med ett levande näringsliv och stark inflyttning. Det är ett område med stor diversifiering. Syftet med strategin är att utveckla området med hjälp av leadermetoden, vilket innebär samverkan mellan olika aktörer, lokal förankring och ett tydligt underifrånperspektiv.

Utvecklingsstrategin utgår från relevanta mål inom FN Agenda 2030 samt från EU:s övergripande mål: Att modernisera sektorn genom att främja och utbyta kunskap, innovation och digitalisering i lantbruk och landsbygdsområden.

Strategin lutar sig mot Landsbygdsprogrammets allmänna mål "Smart och hållbar tillväxt för alla", men även till ett antal särskilda mål där Leader ligger under mål H:

"Främja sysselsättning, tillväxt, jämställdhet mellan könen, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet biokemi och hållbart skogsbruk."

Den nya strategin följer Jordbruksfonden som enda fond. Jordbruksverket ser här flera administrativa förenklingar med en enfondslösning eftersom leaderföreningarna vid genomförande och uppföljning av sin strategi endast behöver förhålla sig till regelverket för en fond. Detta kan i sin tur även skapa förutsättningar för bättre målstyrning och att man får ett större effekt - och resultatfokus. Det har också visat sig att en övervägande del av de insatser som har genomförts inom de olika fonderna i den förra strategin, i teorin hade kunnat finansieras inom jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Det är därför viktigt att ta tillvara på erfarenheter från flerfondsarbetet i kommande programperiod. Den nya strategin utgår från visionen "*I MittSkåne och nordvästra Skåne har vi en landsbygd som bär det som fordras för att möta de krav som ställs på hållbara, levande och resursstarka landsbygder*".

Vi kommer att arbeta med fyra övergripande mål med tillhörande insatsområden:

1. En inkluderande landsbygd med kreativa och gränsöverskridande mötesplatser och nätverk
2. Tillväxt genom balanserad resurshantering för företag och gröna näringar
3. Attraktiva upplevelser med natur och kultur i hållbar balans
4. Kommunikationsutveckling för tillgänglighet och kompetens på våra landsbygder

LAG-styrelsen, är ansvarig för att genomföra strategin och ska bestå av representanter från de olika sektorerna i berörda kommuner. Under LAG finns verksamhetskontor som ansvarar för den praktiska verksamheten, bland annat information, administration, kommunikation, ekonomi och uppsökande verksamhet. Under nästan ett år har ett aktivt nätverk medverkat till att lägga grunden för den nya strategin med dess olika delar. Människor från olika sektorer, åldrar och samhällsgrupper har fått bidra med viktiga tankar och idéer.

Processen har varit lärorik utifrån den rådande pandemin, eftersom pandemin har försvårat och förändrat plattformen för personliga möten, viktiga diskussioner och spontana utbyten. Digitaliseringen har trots dessa utmaningar skapat möjligheter för människor att bidra i processen. Det har i vissa fall även ökat möjligheten för fler att vara med och påverka, där man

vanligtvis på grund av avstånd eller av andra skäl inte hade haft möjlighet att transportera sig till ett fysiskt möte.

Vi ser här ett brett engagemang i olika åldrar, yrkes- och samhällsgrupper som genom leadermetoden vill medverka till att skapa förutsättningar för en framgångsrik och hållbar utveckling av våra landsbygder i MittSkåne och Nordvästra Skåne med Öresund.

Summary

The two areas MittSkåne and Northwest Skåne together comprise 13 municipalities.

In the area you will find both rural areas with important agricultural land, attractive nature with lakes and watercourses and a long stretch of coastline, as well as larger towns with a vibrant local life and strong migration. The aim of the strategy is to develop the area using the Leader method, which involves interaction between different actors, local anchoring and a clear bottom-up perspective.

The development strategy is based on relevant Agenda 2030 objectives and on the EU's overarching objectives: modernising the sector by promoting and exchanging knowledge, innovation and digitalization in agriculture and rural areas.

It also leans towards the rural development programme's general objective of 'Smart and sustainable growth for all' to a number of specific objectives where Leader is under objective H: "Promoting employment, growth, gender equality, social inclusion and local development in rural areas, including biochemistry and sustainable forestry."

The new strategy follows the Agricultural Fund as the only fund. The Swedish Board of Agriculture sees several administrative simplifications with a single fund solution, since the leader associations, when implementing and monitoring their strategy, only have to relate to the regulatory framework for a fund. This in turn can also create the conditions for better goal management and to have a greater impact and focus on results. It has also emerged that a majority of the actions carried out under the various funds of the previous strategy could in theory have been financed under the Agricultural Fund for Rural Development. It is therefore important to draw on the experience gained from previous multi-fund work in the coming programming period.

The strategy is based on the vision "*MittSkåne and northwestern Skåne represent a rural area that carries what is needed to meet the demands of sustainable, vibrant and resourceful rural areas*", and will work with four overarching objectives and related instate areas:

1. An inclusive countryside with creative and cross-border meeting places and networks
2. Growth through balanced resource management for businesses and green industries
3. Attractive experiences with nature and culture in a sustainable balance
4. Communication development for accessibility and skills in our rural areas

LAG, Local Action Group, is responsible for implementing the strategy and shall consist of representatives from the different sectors of the municipalities concerned. The LAG includes the Rural Office, which is responsible for practical activities, including information, administration, finance and outreach. For almost a year, an active network has helped to lay the foundations to the new strategy with its different parts. People from different sectors, ages and social groups have been given to contribute important thoughts and ideas. The process has been instructive based on the current pandemic, which has of course made personal meetings, important discussions and spontaneous exchanges more difficult. Despite the above challenges, digitalization has created opportunities for people to contribute to the process. In some cases, it has also increased the possibility for more people to participate and influence, where, usually due to distance or for other reasons, they would not have been able to transport themselves to a physical meeting.

We see a broad commitment of different ages, professions and social groups in order to continue to create the conditions for the sustainable development of our rural areas in MittSkåne Development and Leader Northwest Skåne & Öresund.

Innehåll

Lokal utvecklingsstrategi för Nordvästra Skåne med Öresund & MittSkåne Utveckling..	2
Sammanfattning	2
Summary.....	3
1. Landsbygdsutveckling genom Leader	6
2. Strategins framtagning	6
3. Utvecklingsområdet	9
3.1 Tabell med statistik	9
3.2 Områdesbeskrivning.....	9
3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter	12
4.Mål, insatsområden och indikatorer	15
4.1 Vision	15
4.2 Mål.....	15
4.3 Insatsområden.....	17
4.4 Indikatorer och målvärden	18
EU:s resultatindikatorer	19
Nationella indikatorer	20
Lokala indikatorer.....	21
5. Genomförande	24
5.1 Kommunikation	24
5.2 Urvalsprocess	25
5:3 Samordning och samarbete med andra aktörer	25
5.4 Effekter	26
5.5 Hur främjar strategin innovation?.....	26
5.6 Övergripande principer	28
6. Organisation	30
6.1 Partnerskapet och föreningen.....	30
6.2 Föreningens styrelse.....	30
6.3 Drift – den operativa verksamheten	31
7. Uppföljning och utvärdering	31

1. Landsbygdsutveckling genom Leader

Denna strategi bidrar till utveckling av den lokala landsbygden genom leadermetoden. Lokalsamhället har varit delaktigt i framtagandet, och strategin genomförs i samverkan mellan privata, ideella och offentliga aktörer. Leader är ett verktyg för landsbygdsutveckling inom EU och Sverige, därmed bidrar strategin även till den regionala och nationella landsbygdsutvecklingen.

Strategin utgår ifrån det lokala perspektivet, där analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter samt samordning med andra handlingsplaner och utvecklingsstrategier i området ligger till grund för strategins mål och insatsområden.

Eftersom Leader finansieras av stöd från EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är målen i strategin också utformade att rymmas inom målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Urvalskriterier och processer för projekturval är utformade att stödja strategins mål och insatsområden. På så sätt bidrar alla projekt som prioriteras genom denna strategi både till den lokala utvecklingen av området och till målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2. Strategins framtagning

Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi Europa 2030. Därför bygger syfte, alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de övergripande mål som är satta i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna. Analyser ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområdena ska omsättas i aktiviteter.

Strategins framtagning

Ansvariga för denna strategis framtagning är MittSkåne Utveckling tillsammans med Leader Nordvästra Skåne med Öresund. Båda organisationerna driver lokalt ledd utveckling enligt leadermetoden programperiod 2015 - 2020, numera också förlängningsåret 2021 - 2022. Arbetet med strategin inleddes i mars 2021. Under den första delen av strategins framtagning arbetade de olika områdena separat. MittSkånes Lag-styrelse utsåg en mindre grupp att styra över framtagandet av strategin för den kommande programperioden. Under vinter/vår 2021 upphandlade gruppen konsultföretaget Kvadrat, med konsulterna Charlotte Albertsson och Stefan Eriksson, för att genomföra träffar med de som bor och verkar i MittSkånes område. Då det 2021 rådde en pandemi, genomfördes dessa digitalt. I MittSkåne Utveckling genomfördes fyra träffar samt ett antal särskilda fokusgruppsmöten. Sammanlagt deltog ca 100 personer i de olika träffarna.

Nordvästra Skåne med Öresunds LAG-styrelse utsåg en styrgrupp som tillsammans med verksamhetsledare fick uppdraget att styra över framtagandet av den kommande strategin. Återkoppling av resultatet från mötena med styrgruppen gjordes vid varje LAG-möte. Ett digitalt stormöte arrangerades med över 60 aktiva deltagare.

Utifrån Jordbruksverkets starka rekommendationer att leaderområden bör gå samman, har MittSkåne Utveckling och Leader Skåne Nordväst med Öresund fört dialog om att samordna delar av strategiarbetet för att förankra ett eventuellt nytt gemensamt område i kommande programperiod. På respektive föreningsstämmor tog medlemmarna beslutet att arbeta utifrån ett samgående mellan Leader Nordvästra Skåne med Öresund och MittSkåne Utveckling. Av detta skäl har de två områden upphandlat samma konsulter som sedan sammanställt resultaten av de öppna mötena. Utöver Kvadrat, vars uppdrag var att säkerställa den digitala processen, har vi haft hjälp att ta fram den gemensamma strategin av processledare Monica Frisk samt kommunikatör Maria Lundgren.

Strategiprocessens utformning har tagit avstamp i leadermetodens sju principer.

Totalt har över 160 personer deltagit i digitala träffar, besvarat enkäter och medverkat i individuella möten - såväl digitala som fysiska. Representationen har varit bred från ideell, privat och offentlig sektor, där områdets samtliga kommuner, Länsstyrelsen i Skåne samt Region Skåne har medverkat.

Strategiarbetet har kontinuerligt kommunicerats via områdenas separata hemsidor. En ny hemsida för den gemensamma strategin har också tagits fram. På samtliga hemsidor har man erbjudit möjligheten att medverka i enkäter både för ungdomar och vuxna samt via en öppen gemensam Facebook-grupp för området. Man har också kunnat bidra med spontana tankar och idéer på samtliga hemsidor samt i Facebook-gruppen.

Swot-analysen publicerades på den nya gemensamma hemsidan för information, och för att ge möjlighet till input, nya idéer och påverkan.

De övergripande principerna för hållbar utveckling - likabehandling och icke-diskriminering, jämställdhet mellan kvinnor och män - har tillgodosetts i framtagningen av strategin genom att vi systematiskt har arbetat för att ge lika många män som kvinnor en möjlighet att göra sin röst hörd. Vi har även aktivt arbetat med inkludering under processen. På samma sätt arbetar LAG-styrelsen och valberedning ständigt för jämn fördelning mellan könen hos ledamöter och för att skapa en icke-diskriminerande miljö som präglas av mångfald.

MittSkåne Utveckling har i nuvarande programperiod en ungdomscoach som arbetar med ungdomsprojekt och mobiliserade en fokusgrupp för unga (åtta deltagare i åldrarna 14-25 år), som deltog kontinuerligt på avstämningsmöten. För att ge strategin en utbredd förankring i hela området och till alla invånare har vi under arbetets gång involverat ungdomar och unga vuxna att delta i dialogmöten. Deras inspel till framtagandet av strategin har varit mycket värdefullt – det är trots allt ungdomarna som är vår framtid.

För att inte tappa bort det viktiga ungdomsperspektivet, behöver ungdomar och unga vuxna involveras även i den kommande programperioden med hjälp av en ungdomscoach eller motsvarande.

För området Nordvästra Skåne med Öresund skickades en enkät ut där ungdomarna fick besvara frågor som; "Vad har du ett behov av på din landsbygd?", "Hur hade din landsbygd kunnat bli Sveriges bästa landsbygd?", för att nämna några exempel. Enkäten besvarades av många och underlaget är värdefullt för det kontinuerliga arbetet med att fokusera på ungas behov och det yngre perspektivet genom programperioden.

Integrering av erfarenheter från tidigare programperioder har säkerställts genom att en analys av Utvecklingsstrategi 2014 - 2020 har gjorts för att identifiera vilka delar från den strategin som fortfarande är gällande. LAG-styrelserna har deltagit i flera digitala träffar där bland annat Swot-analys genomfördes, visionsidé för strategin formades och man tog fram underlag för bland annat övergripande mål- och insatsområden.

De digitala träffarna har genomförts utifrån olika teman. Syftet med träffarna har varit att säkra underifrånperspektivet genom att förankra strategiframtagningen, testa visionsidéen och att samla in underlag till Swot-analyserna utifrån faktiska behov och utmaningar hos de som bor och verkar i området. Insamlingen av Swot-underlaget gjordes genom grupparbeten där

resultatet från diskussionerna dokumenterades via gemensamma dokument. Träffarna har skapat möjlighet till djupare dialog och bredare kunskap och förståelse för vilka utmaningar och problem som finns inom olika områden på landsbygden, men även kring vilka innovativa och hållbara lösningar som kan skapas. Två gemensamma träffar med områdets båda LAG-styrelser har arrangerats, där kreativa workshops och gruppdiskussioner har processat fram essensen av Swot-underlaget från de öppna dialogmötena. Samordning med regionens övriga strategier har gjorts. Bland annat via ett halvdagsseminarium där strategier kring klimat och miljö, näringsliv, cirkulär ekonomi och Greendeal presenterades. Länsstyrelsen i Skåne deltog också i seminariedagen. De båda områdena har kontinuerliga möten med relevanta landsbygdsaktörer som exempelvis Partnerskapet i Skåne, då gemensamma intressen diskuteras. Verksamhetsledarna deltar också i en fondsamordningsgrupp under ledning av Region Skåne, där ESF, Tillväxtverket, Interreg, Malmö stad med flera medverkar.

Strategins framtagning har samordnats med de olika strategierna listade nedan

- RUS (Region Skånes Regionala Utvecklings Strategi)
- FN Agenda 2030
- Region Skånes Kulturplan 2021-2024
- Skånes Kommuners Strategiområden
- ERUF- mål och insatsområden
- LRF Landsbygdsstrategi
- Tourism in Skåne nya strategi
- Familjen Helsingborg - gemensam översiktsplan
- Gemensam översiktsplan Söderåsen gemensam för söderåskommunerna
- Översiktsplaner för Höör, Hörby och Eslöv
- Helsingborg Stads omvärldsanalys
- Översiktsplaner för respektive kommun i Nordvästra Skåne
- RF-SISU/Skåne
- Naturskyddsföreningen Skåne

3. Utvecklingsområdet

3.1 Tabell med statistik

Ämnesområde	Variabel	Värde	
Områdets storlek	Antal invånare	245 069	
	Storlek i km ²	3 778,34	
	Invånare per km ²	65	
Befolkningsstruktur	Andel av befolkningen som är utrikes född	17,8%	
	Andel av befolkningen i intervallerna (%):	Kvinnor	Män
	0-15 år	9,8%	10,4%
	16-24 år	4,2%	5,0%
	25-44 år	11,6%	11,8%
	45-64 år	12,7%	13,3%
	65- år	10,9%	10,3%
	<i>Totalt</i>	49,2%	50,8%

3.2 Områdesbeskrivning

Området består av tretton kommuner: Bjuv, Båstad, Eslöv, Helsingborg, Hörby, Höganäs, Höör, Klippan, Landskrona, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga. I norr gränsar området till Halland och Småland, havet utgör en naturlig gräns i väst, i sydost är det de expansiva storstäderna Malmö-/Lund som är granne. I väst/nordväst är Öresundskusten/ Skålderviken gräns.

Det finns en stor mängd samverkansorgan som omsluter alla eller delar av i området, till exempel Familjen Helsingborg, VA Syd, LRF, Skåne Nordost, Finsam m fl vilket visar att detta är en region som kan och vill samverka i många olika former. Området omfattar storstadnära landsbygd såväl som glesbygd (Hven). De stora skillnaderna mellan större tätorter och områdena i dess omedelbara närhet runt kusten kontrasterar stort till de mer glesbefolkade områdena i inlandskommunerna. Området följer kommungränserna. En fjärdedel av Skånes befolkning bor i området med en tydlig övervikt mot kustkommunerna. Området är ett gränsområde med närhet till och förbindelse med den europeiska kontinenten söderut genom bro- och färjeförbindelser.

Landskapet

Området har ett mycket omväxlande landskap och omfattar en nationalpark (Söderåsens nationalpark) och ca 113 naturreservat, varav Hallands Väderö, Kullen, Bosjökloster och Allarps bjär tillhör de mera kända, vilka visar på det mycket omväxlande landskapet.

Det finns en stor biologisk mångfald och rika natur – och kulturvärden. I sydvästra delen finns bördig jordbruksmark, medan den nordligare/ nordostliga delen är kargare och till viss

del skogsbeväxt. Nationalparken, orörd natur och närheten till havet och vattendrag påverkar både klimatet, miljön och människors möjligheter till utkomst, inte minst via den växande besöksnäringen.

Den så kallade "Skånska diagonalen", sprickzonen som går tvärs genom Skåne från Kullaberg i nordväst till Stenshuvud i sydost, gör att det finns en mängd unika geologiska värden i området som ska beaktas ur många olika aspekter, då diagonalen till största delen ligger i vårt område. Odlingsmark och möjlighet att ha betande djur är förutsättningen för lokal livsmedelsproduktion, samtidigt som det bevarar kulturlandskapet. Närheten till större städer och tätorter ger ett bra underlag till lokalproducerad mat och förädling, samtidigt som konkurrensen om marken är en utmaning.

Vatten

Det finns ett flertal större och mindre sjöar, vattendrag och havskust i området. Flera är också dricksvattentäkter, vilket gör vatten till en viktig resursfråga. I sydost finns Ringsjön varifrån Rönneå rinner fram till Skälderviken, och under sin 83 km långa väg löper igenom flera av områdets kommuner innan den löper ut i Skälderviken. I södra delen av Eslövs kommun finns del av Vombsjön, där det pågår ett Leaderprojekt som syftar att göra området till Skånes andra biosfärsområde. Samverkan kring vatten är fortsatt av stor betydelse, även om vi inte under programperioden ansvarar för medel ur Havs – och fiskerifonden.

Ett flertal samarbeten över Öresund är sedan länge etablerade och utgör en bra grund för kommande transnationella projekt kring vatten och fiske.

Kulturgeografi

En grundläggande del av landskapet är byarna, som ofta ligger på pendlingsavstånd från större centralorter och städer. I den sydvästra delen finns den bördiga odlingsmarken, i norr och nordost ett småbrutet landskap med betesdjur och skog. Närmare en fjärdedel av Skånes invånare bor i Leaderområdet, med tyngdpunkt mot kust och de större städerna. I de delarna råder konkurrens om marken och det är viktigt att tänka resurssmart. Området är extremt skiftande. I de stadsnära västra delarna är det stor konkurrens om resurserna, den goda odlingsjorden och det rena vattnet ställs mot behovet av bostäder, infrastruktur och industri medan det i den inre delen av området har kargare mark och en hel del tomma bostäder och industrilokaler. Skånes flerkärniga ortstruktur, med tillväxt- motorer som bas för utvecklingen, beskrivs i Region Skånes strategi "Det öppna Skåne 2030". Strukturen utgör en styrka för Skåne, men då tillväxtmotorer lyfts fram finns samtidigt en risk att andra områden får stå tillbaka. Region Skåne understryker vikten av att förstärka samspelet mellan stad och landsbygd, och det är därför av yttersta vikt vår strategi förhåller sig till detta.

Näringsliv

Området har ett varierat näringsliv, där de tätortsnära områdena är en viktig utvecklingskraft. Tjänstesektorn är en växande näring i området. Många lantbruk diversifierar sin verksamhet, bland annat med produktförädling och turismverksamhet.

I Ringsjön och vid kusten finns ett fåtal yrkesfiskare som arbetar hårt med att utveckla långsiktigt och hållbart fiske. Det finns också begynnande satsningar på landbaserat vattenbruk, men de uppger att det är en utmaning med olika regelverk.

Det råder obalans mellan den kompetens små och medelstora företag på landsbygden efterfrågar och de individer som står utanför arbetsmarknaden. Områdets attraktionskraft som besöksmål ger möjlighet till omfattande direktkontakter med besökare, vilket kan stärka områdets varumärken.

I vår Swot pekar man på utmaningen att få loss kapital till näringslivssatsningar på landsbygden, utmaningen i bristande infrastruktur, kompetensbrist och intressekonflikter. Vi ser också en utmaning i byråkrati där många myndigheter gör långa och krångliga beslutsvägar för enskilda entreprenörer. En viktig möjlighet är olika former av mötesplatser, där de olika aktörerna kan utbyta erfarenheter och kunskap för att hitta nya, innovativa

lösningar på olika former av lösningar. Kunskap om olika myndigheters mandat och enskilda företags behov är en styrka.

Föreningsliv

I delar av området finns ett aktivt föreningsliv med ett stort, varierat utbud av aktiviteter. I de område där kommunikationer inte fungerar fullt ut, är föreningsdeltagande styrt av tillgång till bil och körkort. Detta kan skapa ett upplevt utanförskap och Leader har stor betydelse i att stötta projekt som utjämnar en del av dessa ojämlikheter. Idéburen/ideell sektor är viktig för ett områdes attraktionskraft och under föregående och innevarande programperiod skapades en mängd livskraftiga projekt genom engagemang, kreativitet och drivkraft från flera föreningar i området.

Service

Servicen i området är ojämnt fördelat, där det i de tätortsnära områdena finns ett relativt stort utbud men längre ut på landsbygden har man drabbats av en mängd nedläggningar och indragningar vilket skapat frustration och missnöje. I vissa delar av området säljs året-runt bostäder numera främst som fritidsboenden vilket i sin tur leder till att antalet permanentboende minskar och resulterar i ett sämre serviceunderlag.

Gällande service är det viktigt att samverka med Tillväxtverket, Region Skåne och Länsstyrelsen för att få största effekt av olika satsningar. Leadermetoden är särskilt lämplig till att starta pilotprojekt som sedan kan växlas upp med regionala och nationella satsningar. Många aktörer inom samhällsviktig service, såsom hälsa, ekonomi och kommunikation kräver att man har tillgång till och kunskap om digital teknik. I vårt område är detta fortfarande mycket varierat vilket bidrar till utanförskap.

Infrastruktur

Bredbandstillgången är ojämn i området vilket skapar stora problem för företag och service. Det finns en fungerande kollektivtrafik mellan tätorter och centralorter, men utanför dessa är det nödvändigt med tillgång till bil. Under föregående programperiod togs en mängd initiativ för att stärka gång – och cykelvägsnätet. I detta är utmaningen samverkan och samsyn mellan många aktörer, såväl regionala som nationella. I området finns flera stora genomfartsleder, järnvägsnät och en flygplats. Möjlighet att ladda el/ tanka gas är få utanför tätorterna. Tillgången till fungerande infrastruktur är en viktig faktor både för boende och företag i området.

Människorna

Via kommunernas olika medborgarenkäter vet vi att invånarna generellt upplever att här är vackert och bra att bo och som främsta tillgång lyfter man närheten inom området och tillgången till natur/friluftsliv.

I Region Skånes statistik syns att utbildningsnivåerna är ojämn i området. I kustområdet ligger utbildningsnivåerna över genomsnittet medan andra kommuner har nivåer som ligger under. Mätningar av ohälsa följer samma mönster.

I framtagandet av denna strategi påpekar anmärkningsvärt många att det behövs bättre kollektivtrafik, fler arbetsgivare, fler servicefunktioner och sociala mötesplatser och möjligheter för unga och gamla att engagera sig i olika aktiviteter för att utjämna en del av ojämlikheterna i området.

Kunskap/Innovation

Det finns tillgång till olika utbildningsinstitutioner såsom yrkeshögskolor och närhet till högskola och universitet. Studieförbunden har en stark och väl förankrad tradition med bred förankring i de små orterna på landsbygden. I de större tätorterna finns flera inkubatorer. Vi samverkar på flera sätt med akademi och andra utbildningsaktörer, både i projektform, i

beredningsgrupper och som specialkompetens inom tex miljö och innovation. Exempel på viktiga samverkansaktörer är våra naturbruksgymnasier och Campus Helsingborg. Det finns ett stort utbud av folkhögskolor i området. Dessa kan komma att vara viktiga samverkansparter i ett lokalt utvecklingsperspektiv. Flera av dessa folkhögskolor är dessutom synnerligen framgångsrika inom sina specialområden, t ex. Fridhems folkhögskola i Svalöv och Holma folkhögskola i Höör. Folkhögskolorna står för ett starkt inflöde av nyskapande och nya nätverk som inte nyttjas fullt ut idag.

3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter

SWOT-arbetet under strategiprocessen

Uppgiften med SWOT var att bibehålla den lokala förankringen via dialogmöten, intervjuer, workshops och enkäter för att finna gemensamma behov och hållbara utvecklingsmöjligheter för det nya gemensamma området Nordvästra Skåne med Öresund och MittSkåne Utveckling. Under våren hölls separata dialogmöten (digitalt) med representanter från offentlig, privat och ideell verksamhet. Materialet sammanställdes och bearbetades vidare av styrgrupp, processledare och kommunikatör. Enkäter skickades ut brett till offentliga verksamheter, organisationer och näringsliv. Ett separat enkätutskick riktades till ungdomar i området, vilket sedan följdes upp av dialogmöten med hjälp av ungdomscoach.

Nästa steg i processen var att presentera det sammanställda materialet för de båda styrgrupperna i en gemensam konferensdag i början av juni där alla fick chans att diskutera och tillsammans processa materialet ytterligare.

En utvärdering av dagen gjordes i form av en enkel enkät som visade ett mycket positivt utfall. Målet med dagen var att alla skulle få en chans att lära känna varandra, att stärka "vi-känslan" och att styrgrupp och processledare med hjälp av underlaget kunde ta fram ett gemensamt förslag på övergripande mål med tillhörande insatsområden för de båda LAG-styrelserna.

Den 20 augusti träffades de båda LAG-styrelserna igen för en gemensam kick-off. Inför kick-offen gjordes ett remissutskick av delar av strategin för synpunkter. Under dagen arrangerades en workshop där deltagarna fick till uppgift skapa fiktiva leaderprojekt utifrån remissunderlaget för att testa relevans och nytta i de mål och insatsområden som har tagits fram. Dagen resulterade i många nya kontakter, nya idéer och nyttiga insikter. Samtliga medverkande uppskattade initiativet och möjligheten att samverka på ett kreativt sätt. Att arbeta fram en ny gemensam strategi för två separata områden kräver både kunskap och ödmjukhet. Det kräver ett nära samarbete och en stark vilja att finna det som förenar istället för det som skiljer. Alla har visat ett stort engagemang och vilja att skapa den gemensamma vision, de mål och insatsområden som kan skapa goda förutsättningar för hållbara samarbeten och en reell utveckling framåt inom det gemensamma Leaderområdet.

Identifierade utvecklingsområden

Tillväxt, företagande och sysselsättning

Områdets största styrkor som framförts under utvecklingsträffar och via enkäter är människorna som bor och verkar i området, närheten till service, naturen, kust, hav, sjöar och det attraktiva odlingslandskapet. Gemenskap och närhet mellan människor lyfts fram som en ständig styrka men också som en ständig utvecklingsmöjlighet. I Skånes regionala utvecklingsstrategi för 2030 framhålls värdet av en mångfald av goda livsmiljöer som gör det möjligt att bo, verka och leva i hela regionen. Här spelar kreativa och hållbara mötesplatser en viktig roll.

Mötesplatser behövs mer än någonsin, såväl fysiska som digitala, för både invånare, näringsliv,

och inte minst för den idéburna sektorn. De skapar gemenskap, trygghet och stolthet och bär både människor och idéer framåt, vilket kommer att vara nog så viktigt i tiden efter pandemin.

Den gemensamma nämnaren, eller basen i de båda områdena, kan sammanfattas med naturen, råvarorna, lång yrkeskunskap, det goda entreprenörskapet och en ständig vilja till samarbete och hållbar utveckling.

Näringslivet i området beskrivs generellt som brett och diversifierat med matproduktion och besöksnäring som framträdande styrkeområden. Beslutsvägarna är korta och man upplever en styrka i att skapa egna arbetstillfällen. Stora företag samarbetar med mindre, vilket skapar innovation och säkerställer fortsatt kompetens inom yrkesområden som håller på att försvinna. Vi ser också betydelsen av att främja och utveckla primärproduktionen, vilket är en grundläggande del för fortsatt lönsamhet och utveckling för näringsidkare i området.

Här finns ett företagsklimat som karaktäriseras som inbjudande och kreativt. Lantbruket som basproduktion har en stark och viktig prägling på hela områdets identitet. Här finns små och medelstora producenter av nötkött, gris, kyckling, potatis och mjölk. Även större aktörer inom spannmålsproduktion, växtodling och förädling av lantbrukets produkter finns representerade i området. Det finns alltså en djup förankring och stolthet kring mat och livsmedelsproduktion med en ofta spirande innovationskraft inom just förädling, men även inom energi/drivmedel. Marknadsförutsättningarna för de produkter som produceras är goda med närheten till en stor befolkning i Sverige⁷ och även i Danmark.

Området är ett gränsområde med närhet till kontinenten genom bro- och färjeförbindelser. Det kan därför vara av intresse att via samarbetsprojekt etablera gränsregionala samarbeten i den nya programperioden. Kopplingen land- stad -vatten skulle också kunna ge gynnsamma effekter genom satsningar på nya samarbeten. Det gröna näringslivet i regionen har som nämnts ovan kvaliteter och goda förutsättningar, men eftersom branschen består av många småskaliga verksamheter är samverkan ofta nödvändig för att uppnå lönsamhet och för att kunna vara konkurrenskraftig och hållbara i sitt företagande. LRF lyfter i sin strategiplan vikten av det gröna näringslivet som en stor arbetsgivare som med växande omsättning bidrar till att skapa många arbetstillfällen.

Tillväxten inom denna sektor är en av de viktigaste, idag och inför framtiden. Därför måste välfungerande ekosystem - varor, tjänster och biologisk mångfald - kunna samsas och utvecklas i dialog mellan myndigheter och andra aktörer. Inte minst bland markägare, där kunskap och erfarenheter utbyts och samverkan som byggs på tillit anses som självklar. I många led ser man att byråkratin och krångliga system behöver förenklas.

För verksamheter inom de gröna näringarna handlar nästa steg i utvecklingen mindre om ytterligare teknikinvesteringar, men mer om nya arbetssätt och investeringar i digital kompetens för att kunna dra nytta av den nya tekniken. Att säkerställa kompetensförsörjning är därför en av de avgörande faktorerna för framtiden, inte minst hos unga företagare.

Tillgången till upplevelser är både en styrka och ständig utvecklingsmöjlighet för hela området. Här finns ett skiftande landskap med långa kuststräckor, små och stora sjöar och vattendrag i inlandet, backlandskap och skogsklätt åslandskap. I kombination med större städer och småorter med hamnar utmed kusten bjuder regionen på ett mycket attraktivt och varierande område både för lokala, nationella och internationella besökare.

Området har redan idag starka varumärken förknippade med naturupplevelser, närodlad mat och dryck men även intressanta kulturupplevelser av hög kvalitet samt större musik - och sportevenemang. Närheten till Danmark är en ständig attraktivitetshöjare och för många en stark besöksanledning i synnerhet till den nordvästra delen av regionen.

Näringsidkare på landsbygden utgör här en viktig målgrupp, som ofta bedriver flera verksamheter parallellt för att kunna uppnå lönsamhet. Internationella erfarenheter visar att ett smörgåsbord av många småskaligt utvecklade besöksmål både på landsbygd och i städer utvecklar en mer varierad och hållbar plats att besöka, leva och verka på. Besöksnäringen är en viktig utvecklingsgenerator som växeldrar med de gröna näringarna, och som kan skapa förutsättningar för fler etableringar och ett utökat utbud inom näringslivets olika delar exempelvis tillverkning, handel, kultur, och matproduktion. Förutsättningarna för att detta ska kunna göras hållbart är att infrastruktur, boende och övrig samhällsservice är attraktiv och väl fungerande.

Utifrån den innovationskraft och vilja till samarbete över yrkesgränserna som finns i området finns goda möjligheter att samverka kring nya koncept, produkter och tjänster som är hållbara över tid och attraktiva för både boende och besökare. Att kunskap finns inom den offentliga sektorn kring landsbygdsföretagens premisser och förutsättningar är en avgörande faktor för reell samverkan och en hållbar utveckling. Inte minst i pandemins efterdyningar, där många verksamheter har påverkats mycket starkt och kommer att behöva stöd för att kunna fortsätta, eller på nytt starta upp sina verksamheter. Här kan leadermetoden skapa möjligheter utifrån förmågan att driva utveckling anpassad till områdets förutsättningar och speciella karaktär, tillsammans med det alltjämt viktiga underifrånperspektivet.

Infrastruktur/attraktivt boende

Vi vet att natur och landsbygd ger möjligheter till ett hållbart liv med god livskvalitet. Idag vänds allt fler blickar mot det gröna, det hållbara och det självförsörjande. Det behövs nya smarta, mer ekonomiska lösningar och goda exempel på hållbara sätt att hantera exempelvis vattenförsörjning och avfall. Det är därför viktigt att finna nya vägar till attraktiva boendeformer som erbjuder smarta hållbara boendelösningar och tillför andra värden än vad den urbana miljön ensamt förmår. En tydlig trend är att kunna bo på landsbygden med alla fördelar som bjuds, och ändå ha närhet till staden. Coronapandemin har banat väg för ett nytt sätt att hantera sitt yrkesliv, där arbete i hemmet redan är en stor del av det "nya normala". Den snabba digitala utvecklingen har skapat nya möjligheter att hantera både arbete, familj och fritid på ett annat sätt än tidigare.

Med detta som utgångspunkt blir boende på landsbygden än mer attraktivt vilket trenden visar i ett ökat intresse på bostadsmarknaden. Priserna på landsbygden är i jämförelsevis med städerna lägre, man får mer hus för pengarna. Även förfallna hus säljes billigt och renoveras. Nya trender kring cirkulär- och delnings-ekonomi växer fram, inte minst på landsbygden. Digitala plattformar används för delningsekonomi, istället för att äga, tar man del av. Genom att här använda leadermetoden kan de boende i projektform utveckla tankar, idéer och kunskap för att skapa praktiska möjligheter kring ett kreativt sätt att bo och leva.

För att kunna möta en stark framtida tillväxt på landsbygden ställs också krav på en väl fungerande infrastruktur både i form av tillgängliga transporter och digital infrastruktur. Oavsett om man är anställd eller driver egen verksamhet är tillgången till bredband totalt avgörande för att kunna bedriva yrkesverksamhet på hemmabasis.

En annan viktig faktor som i Swot-analysen beskrivs som både svaghet och hot för landsbygdens utveckling är krånglig administration och byråkrati kring bygglov, tillstånd av olika slag, lantmäteri etc. Här behövs ett nära samarbete mellan landsbygdens aktörer och den offentliga sektorn för att skapa framkomliga och enklare vägar inom regelverk och administration.

Här kan leadermetoden vara ett verktyg och en bra modell för kreativ samverkan och

utveckling. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det är av stor vikt att landsbygds-utveckling alltjämt integreras med regional utveckling ifråga om lantbruk, naturtillgångar, kulturfrågor, turism, boende och infrastruktur (transporter/kollektivtrafik/bredband).

Hälsa och fritid

Att bo på landsbygden nära skog, vatten och natur upplevs generellt som en viktig hälso-generator och ofta som en plattform för kreativt arbete. Både i Nordvästra Skåne och i Mittskåne finns värden som erbjuder både invånare och besökare livskvalitet och attraktiva upplevelser inom både natur och kultur.

Möjligheter till en starkare gemenskap och tillhörighet på landsbygden kan skapas genom aktiviteter och mötesplatser inom sport och idrott, kultur, utbildning, musik och evenemang. Här spelar den idéburna sektorn en stor och viktig roll som samordnare och generator för nya och gränsöverskridande projekt, som kan vara hälsofrämjande och skapa tillit, ökad kunskap och god sammanhållning på orten.

Det ökade intresset för utflyttning till landsbygden skulle också kunna ge möjligheter till bättre service och ett större utbud i framtiden. Inte minst med hjälp av den snabba digitala utvecklingen där vi ser nya idéer och modeller inom exempelvis handel och distribution ständigt utvecklas, vilka också kan anpassas till landsbygdens premisser.

Brist på finanser, engagemang och ett minskat föreningsliv är några exempel på svagheter som på olika sätt hotar den positiva utvecklingen och sammanhållningen i en bygd. Den växande psykiska ohälsan hos både unga och vuxna är en faktor som alla behöver ta mer ansvar för. Inte minst på landsbygden, där den kan vara svårare att identifiera på grund av stora avstånd mellan boende vilket skapar isolering etc.

Genom att använda leadermetoden kan integrerande ungdomsprojekt skapas, fler aktiviteter för både unga och vuxna kan initieras, evenemang inom musik och övrig kultur kan arrangeras. Allt för att kunna säkerställa en trygg, hälsosam och hållbar levnadstillvaro.

4.Mål, insatsområden och indikatorer

4.1 Vision

I MittSkåne och nordvästra Skåne har vi en landsbygd som bär det som fordras för att möta de krav som ställs på hållbara, levande och resursstarka landsbygder.

Allt fler väljer att flytta ut till landsbygden och hos oss är alla välkomna. När vi möts skapas inkludering, gemenskap och stolthet över vår plats.

I vårt område brukar vi resurserna och skapar utveckling utifrån kunskap och hänsyn till kommande generationer. Företagande, innovation, sysselsättning och den tillväxt som sker går hand i hand med hur vi skapar förutsättningar för att människor ska må bra och kunna ha en vardag med nära till allt vi behöver. Tanken om hållbarhet involverar allt från människan till jorden vi brukar, hur vi nyttjar vår natur och våra resurser till hur vi skapar utveckling, idéer och nya vägar in i framtiden.

4.2 Mål

Övergripande mål för området

De övergripande målen för Leader Nordvästra Skåne med Öresund & Mittskåne Utveckling har tagits fram bland annat från den Swot-analys som har gjorts utifrån gemensamma diskussionsmöten, workshops och de enkäter som har skickats ut brett bland områdets privata

och ideella organisationer, offentliga aktörer och dessutom publicerats på de båda LAG-styrelsernas sociala medier.

Med målen som en utgångspunkt och Leader som en fungerande metod vill vi lyfta fram och stödja initiativ för att skapa en lokal och hållbar tillväxt på landsbygderna. Målen ska formuleras så att de enkelt kan följas upp och utvärderas.

Fyra mål för arbetet med Leader Nordvästra Skåne med Öresund & MittSkåne Utveckling har identifierats

1. En inkluderande landsbygd med kreativa och gränsöverskridande mötesplatser och nätverk
2. Tillväxt genom balanserad resurshantering för företag och gröna näringar
3. Attraktiva och upplevelser med natur och kultur i hållbar balans
4. Kommunikationsutveckling för tillgänglighet och kompetens på våra landsbygder

1. En inkluderande landsbygd med kreativa och gränsöverskridande mötesplatser och nätverk

Det första målet handlar om att skapa hållbara mötesplatser för människor på landsbygden.

Den rådande pandemin har förändrat vårt sätt att arbeta och leva inte minst genom den snabba digitala utvecklingen. Fler och fler har sin arbetsbas i hemmet.

Den sociala kontakten, känslan av sammanhang, utbyte, gemenskap och närhet är därför viktigare än någonsin. Befintliga mötesplatser behöver få möjlighet att fortsatt utvecklas, och förutsättningar behövs alltså för att skapa nya. Tillhörighet och samverkan i kontinuitet ger möjlighet till nya och hållbara idéer.

2. Tillväxt genom balanserad resurshantering för företag och gröna näringar

Det andra målet handlar om att finna metoder, former och tekniker som på ett balanserat och hållbart sätt använder resurser som finns på landsbygden och som samtidigt skapar tillväxt.

Det avser såväl skog, mark, vatten, produkter/tjänster som människor.

Att göra medvetna val för att minska inverkan på miljön, och för att möta de övergripande miljömål som finns kräver samverkan, kompetens och erfarenhet.

Kompetensutveckling är därför en viktig faktor för att kunna uppnå detta mål samt för att vara i takt med den utveckling som sker inom näringslivet och de gröna näringarna.

3. Attraktiva upplevelser med natur och kultur i hållbar balans

Det tredje målet handlar om att verka för att företag inom näringslivet generellt samt inom lantbruk, skogsbruk och övriga gröna näringar hittar samarbetsformer över gränserna som möjliggör utveckling av platsen på ett långsiktigt, attraktivt och hållbart sätt. Närhet till aktiviteter, naturtillgångar, god service och ett prisvärt boende säkrar både en god livskvalitet för invånarna och skapar ett ökat intresse för inflyttning.

Intresset för naturupplevelser ökar ständigt och ger även en stärkt förståelse och kunskap för natur och landsbygd. De har även visat sig ha en hälsofrämjande effekt. De kulturella upplevelserna ger i sin tur både invånare och besökare möjlighet att få inblick i platsens historia, och att kunna ta del av dess identitet.

Denna positiva ökning bör samtidigt styras och balanseras för att undvika att platser blir exploaterade och "överkonsumerade". Genom en nära och kontinuerlig samverkan med lokala och regionala organisationer och övriga aktörer är målet att finna dynamiska, hållbara och värdeskapande sätt att upprätthålla balansen mellan upplevelser, ökad konsumtion och en väl bevarad natur och landsbygd.

4. Kommunikationsutveckling för tillgänglighet och kompetens på våra landsbygder

Det fjärde målet handlar om att arbeta för att utveckla tillgängligheten till, och runtom på landsbygden genom att skapa innovativa och hållbara kommunikationslösningar, såväl fysiska som digitala. Det kan både handla om innovativa transportlösningar eller nya digitala modeller. Det handlar också om att utveckla kunskap och kompetens inom en rad områden för att kunna dra nytta av den digitala utveckling som har skett under de senaste åren och i synnerhet under perioden med den rådande Corona-pandemin.

4.3 Insatsområden

1. Resurshantering för hållbarhet

Resurser innefattar både materiella resurser i form av råvaror och produkter, men även i form av sociala resurser, det vill säga människor. Det kan handla om natur- och kultur- miljövärden, vattenförsörjning, fiske, energiförbrukning eller arbetskraft. Att lära sig att värna om sitt områdes naturtillgångar och att använda dem på ett förnuftigt sätt bör var en självklarhet.

För att uppnå en balans i användandet av resurser i våra sjöar, hav, vattendrag och landsbygder behövs därför en nära samverkan genom nätverkande och ett ständigt kunskapsutbyte mellan aktörer. Det behövs också samarbeten och kunskapsutbyten med andra områden i Sverige och i andra länder för att ta del av innovativa lösningar och arbetssätt. Genom att använda leadermetoden finns här möjlighet att skapa ökad kompetens och hållbara samarbeten för en balanserad resurshantering.

2. Lokal attraktivitet

Den lokala attraktionskraften avgörs av faktorer som boendemiljö, grönområden, lokal service, infrastruktur/bredband, utbud av företag, föreningar, ett intressant fritids- och kulturutbud samt tillgång till arbetstillfällen. Detta i kombination med medborgarens attityd, kompetens och möjlighet till utveckling. I arbetet med att utveckla den lokala attraktiviteten kan leadermetoden vara en användbar väg till ökad samverkan mellan offentlig, privat och idéburen sektor. Leadermetoden kan hjälpa till att skapa ett större och mer attraktivt utbud än vad varje enskild aktör har möjlighet att skapa på egen hand. Det kan handla om allt från kompetensutveckling, nya affärsidéer och samarbeten till nya och värdefulla mötesplatser och nätverk som stärker platsens gemenskap och identitet och därmed också en möjlighet till en hållbar attraktivitet. Något som i sin tur kan locka fler invånare eller näringsidkare att flytta till orten.

Samtidigt ska vi finna metoder och koncept som kan balansera framtida ökade besök i vår region, för att undvika överkonsumtion eller överexploatering av området. Företagen inom besöksnäringen spelar en viktig roll i hur dialogen med besökaren skapas när det gäller respektfullt utnyttjande av anläggningar, natur, transporter mm. Resultatet av ett sådant samarbete över verksamhetsgränser kan bli gynnsamt för hela området då det kommer att upplevas både som ansvarstagande och inkluderande, att vi på ett trevligt sätt ber besökaren att hjälpa till att bevara vår hemort och bygd.

3. Kommunikationsutveckling

Förutsättningarna för fysisk infrastruktur och digital tillgänglighet ser väldigt olika ut i området. I vissa delar ser man en bristande tillgång till kollektivtrafik, i de delar som ligger närmare tätorterna är tillgången till transportsystemen betydligt bättre. För utveckling av innovation inom kommunikation/transporter av olika slag kan leadermetoden vara ett stöd för denna utveckling genom framtagning av underlag, förstudier och pilotprojekt.

Den digitala utvecklingen skapar möjligheter till exempelvis nya nätverk, nya produkter och tjänster inom vård och service. Innovationer kan skapas inom handel och distribution. Digital tillgänglighet är en absolut förutsättning för denna utveckling, där Leader kan vara en utmärkt väg för att skapa förutsättningar för både teknisk utveckling och stärkt digital kompetens. Om de lokala drivkrafterna tas tillvara på rätt sätt kan ny teknik skapa nya och hållbara samhällstjänster som utgår från behovet hos medborgarna.

4.4 Indikatorer och målvärden

Indikatorer är ett verktyg för hur vi ska mäta målen som vi har uppsatta i strategin. De ger en bild av den utveckling som har skett i den nya perioden, och ska visa på måluppfyllelse. De tre nivåer av indikatorer som finns är EU, nationella och lokala. De indikatorer vi har valt ut är de som på bästa sätt kan mäta hur vi har nått framsteg mot att nå våra mål. Utgångspunkten i arbetet med att välja indikatorer för denna lokala utvecklingsstrategi har legat på att ha breda och inkluderande indikatorer som tar upp de identifierade utvecklingsbehoven och styr aktiviteter mot projektens övergripande mål.

1. En inkluderande landsbygd med kreativa och gränsöverskridande mötesplatser och nätverk

För att kunna mäta hur vi kan uppnå målet ovan vill vi använda indikatorer som är användbara för att nå denna måluppfyllelse. Exempelvis att medverka till framtagning av strategier för Smarta landsbygder, att medverka till att flera mötesplatser skapas, både fysiska och virtuella där det ges utrymme för olika samtal, aktiviteter eller verksamheter att äga rum.

En annan indikator vi har valt är antal företag som samarbetar i olika projekt för att uppnå gemensamma resultat. Samarbetet ger möjlighet till ökad samlad kompetens och förhoppningsvis nya hållbara kunskapsnätverk. Indikatorn utveckling av fritids- och kulturverksamheter som har skapats och vidareutvecklats under projektperioden är en viktig del av arbetet med inkludering och tillhörighet, eller indikatorn att kunna mäta en ökning av människor som upplever ökad friskhet efter projektslut inom folkhälsa.

Indikatorn nya servicelösningar på landsbygden är ett tydligt mått på innovation men även ett mått på att försöka skapa en inkluderande landsbygd. Denna indikator hjälper oss att säkerställa att nya servicelösningar tas fram och att målet uppfylls.

2. Tillväxt genom balanserad resurshantering för företag och gröna näringar

Att nå en hållbar tillväxt genom balanserad resurshantering kräver klimatsmarta lösningar och ett långsiktigt engagemang. Detta mål lutar sig mot de globala målen i FN Agenda 2030, där nya lösningar krävs för minskad klimatpåverkan och där utbildning som en viktig faktor kan ge engagemang och nya normer. De indikatorer vi har valt kräver kompetens, erfarenhet och inte minst samverkan. Antal miljö- och klimatprojekt som bidrar till mål rörande miljöhållbarhet, ökad sysselsättning som ska ha skapats vid projektslut och antal företag som fått stöd till rådgivning och utbildning, är indikatorer vi bedömer som viktiga och relevanta i relation till vårt mål.

Ökad sysselsättning är en av de viktigaste hörnstenarna för tillväxt. För att kunna mäta om vi uppnår ökad sysselsättning i den kommande projektperioden är de utvalda indikatorerna en viktig måttstock. Indikatorn att skapa nya aktiviteter utanför högsäsong ger dels ökade försäljningsintäkter men även fler, om än tillfälliga, arbetstillfällen. Här är även indikatorn nya servicelösningar för att uppnå förbättrad lokal service, ett bra mätverktyg för ökad sysselsättning och tillväxt.

3. Attraktiva upplevelser med natur och kultur i hållbar balans

För att kunna mäta att en plats utvecklas på ett långsiktigt, attraktivt och hållbart sätt genom att hitta samarbetsformer över gränserna, vill vi mäta indikatorer som svarar mot att en sådan utveckling kan uppnås. Att ha nära till aktiviteter, naturtillgångar, god service och ett prisvärt boende säkrar en god livskvalitet för invånarna och skapar samtidigt intresse för nyinflyttning till platsen. Indikatorerna nya tjänster, nya mötesplatser, nya fritids- och kulturverksamheter som har skapats genom projekten och som kan bedömas kunna bestå efter projektslut, nya eller restaurerade leder samt nya besöksmål är relevanta och viktiga att kunna mäta för hur vi har nått framsteg att nå detta mål.

4. Kommunikationsutveckling för tillgänglighet och kompetens på våra landsbygder

Indikatorn nya transportlösningar som både kan vara både fysiska och digitala, är viktig för att kunna mäta den innovation som behövs i kommande projekt för att utveckla tillgängligheten till, och runtom på landsbygden. För att skapa tillväxt på landsbygden krävs att människor enkelt ska kunna röra sig inom området där de bor för att kunna utöva sina verksamheter, fritidsaktiviteter, ta del av handel och service, vård/omsorg etc. Det krävs att man, oavsett syfte, ska ha en rimlig möjlighet att ha tillgänglighet till andra orter.

För att utveckla den digitala tillgängligheten på landsbygd krävs både utökad kompetens och mer innovation. Här är indikatorer som smarta landsbygdsstrategier, nya tjänster, nya servicelösningar och utbildningstillfällen viktiga för att kunna mäta hur vi når detta mål.

Även indikatorn nya metoder, arbetssätt eller processer mäter nya sätt att arbeta, nya produktionsprocesser och nya logistiklösningar i företag eller organisationer, är viktiga för att säkerställa att landsbygden finns med i den enorma digitala utveckling som vi endast har sett början av.

EU:s resultatindikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Här anges vilket av era mål som kopplas till indikatorn. Det kan vara flera.	Här anges vilket av era insatsområden som kommer kopplas till indikatorn	R.X			Här anges vilket målvärde ni väljer efter prioriteringen.
Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2	R.27	Miljö- och klimatprojekt	Antal projekt som bidrar till mål rörande miljöhållbarhet samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar i landsbygdsområden.	
Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	R.37	Ny sysselsättning	Sysselsättningen ska ha skapats som senast vid projektslut. En heltidstjänst motsvarar 1720 timmar per år och en halvtidstjänst motsvarar 860 timmar per år	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	R.40	Smarta landsbygdsstrategier	Antal framtagna strategier för smarta landsbygder.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	R.41	Invånare med förbättrad service	Antal invånare på landsbygden som tar del av förbättrad tillgång till tjänster och infrastruktur genom stöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken.	

Nationella indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Här anges vilket av era mål som kopplas till indikatorn.	Här anges vilket av era insatsområden som kommer kopplas till indikatorn	N.X	xxx	xxx	Här anges vilket målvärde ni väljer efter prioriteringen.
Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	N.01	Nya företag	Antal nya företag som skapats under projektiden på grund av projektet. Med företag menar vi olika organisationsformer som till exempel enskild firma, AB och ekonomisk förening.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	N.04	Nya tjänster	En (fysisk) tjänst är något som man köper och konsumerar ihop istället för att ta med hem. Till exempel hårklippning, guidade turer och upplevelser samt teaterföreställningar.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	N.05	Nya mötesplatser	Antalet mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. En mötesplats kan vara fysisk i form av en ny eller återställd lokal där olika verksamheter kan äga rum. Till exempel hembygdsgränder eller övriga samlingslokaler. En mötesplats kan också vara ett digitalt forum om det är begränsat till en tydligt avgränsad målgrupp och det finns sätt att interagera. Till exempel en Facebook-grupp. Hemsidor eller bloggar räknas inte.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	N.06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter och mötesplatser som har skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	

Lokala indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Här anges vilket av era mål som kopplas till indikatorn. Det kan vara flera.	Här anges vilket av era insatsområden som kommer kopplas till indikatorn	L.X	xxx	xxx	Här anges vilket målvärde ni väljer efter prioriteringen.
Mål 1 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L05	Deltagare utländsk bakgrund	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av utrikes födda.	
Mål 1 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L06	Deltagare, funktionsvariation	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av individer med funktionsvariation.	
Mål 1 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L07	Utbildningstillfällen	Antal tillfällen som en utbildning hålls för deltagare. Det kan till exempel vara så att samma utbildning erbjuds vid flera tillfällen till olika grupper av personer, eller att samma grupp av deltagare ses vid flera tillfällen. I båda fallen är det en utbildning som innehåller flera utbildningstillfällen.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L12	Projekt som drivs av unga	Detta innebär att projektledaren/ledarna är personer under 25 år.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L13	Bevarade fritids-och kultur- verksamheter	Antal fritids- eller kulturverksamheter som har vidareutvecklats och/eller hade upphört om inte projektet genomförts. Det är alltså inte antalet tillfällen som aktiviteterna genomförs eller antalet deltagare de har som ska räknas här.	
Mål 1 Mål 2 Mål 3 Mål 4	Insatsområde 2 Insatsområde 3	L14	Bevarade mötesplatser	Antal fysiska eller virtuella mötesplatser som skulle upphört existera om inte projektet genomförts.	
Mål 1 Mål 2 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L16	Nya servicelösningar	Servicelösningarna ska vara nya på så sätt att man testat eller introducerat nya metoder för att uppnå förbättrad lokal service som kan utveckla en bygd.	
Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L17	Nya transportlösningar	Lösningen kan vara digital eller fysisk, det viktiga är att den bidrar till att individer lättare kan transportera sig i området. Till exempel genom olika kollektiva lösningar, appar, eller liknande. Med ny menas att den skapades under projektets gång.	
Mål 2 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L19	Diversifierade företag	Antal företag som under projektets gång lagt till nya delar i sina företag för att diversifiera sin verksamhet.	

Mål 1 Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L21	Företag som samarbetar	Antal företag som samarbetar i ett projekt för att uppnå gemensamma resultat. Till exempel en ny produkt.
Mål 2 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L22	Företag som får stöd	Antal företag som fått stöd genom projektet. Detta kan vara till exempel icke-ekonomiskt stöd genom rådgivning och utbildning.
Mål 2 Mål 4	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L23	Nya metoder, arbetssätt eller processer	Nya sätt att arbeta i företag eller andra organisationer. Till exempel nya produktionsprocesser, nya logistiklösningar eller nya organisationsformer
Mål 2 Mål 3	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L26	Ny sysselsättning, säsongarbete	I den här indikatorn räknas hur många årsarbetskrafter som säsonganställningar motsvarar. En årsarbetskraft är 1720 timmar. Dessa anställningar ingår inte i EU-indikatorn där sysselsättningen ska vara bestående.
Mål 1 Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2	L32	Projektdeltagare som upplever förbättrad hälsa	Antal deltagare i projekt inom t.ex. folkhälsa som upplever en ökad friskhet vid projektslut.
Mål 1 Mål 2	Insatsområde 1	L36	Organisationer som genomför insatser för minskad klimatpåverkan	Antal företag, föreningar eller andra organisationer som inom ramen för projektet genomför insatser för minskad klimatpåverkan. Dessa insatser ska på ett påtagligt sätt bidra till uppfyllandet av de horisontella målen hållbar utveckling och/eller klimat och miljö.
Mål 2 Mål 3	Insatsområde 1	L40	Insatser som främjar fritidsfisket	Detta kan omfatta till exempel antal informationskampanjer, utbildningar eller liknande för att främja fritidsfisket. Men också fysiska åtgärder som direkt påverkar vattendrag och/eller fiskebestånd.
Mål 2	Insatsområde 1	L41	Nya förvaltningsplaner	Nya framtagna planer för arter i områdets vattendrag, sjöar eller hav.
Mål 2	Insatsområde 1	L44	Restaurerade bryggor eller hamnar	Antal bryggor eller hamnar som har restaurerats under projektet.
Mål 1 Mål 2 Mål 3	Insatsområde 1 Insatsområde 2	L45	Invånare med ökad tillgång till friskvårdsaktiviteter	Antal personer som får tillgång till friskvårdsaktiviteter som inte funnits tillgängliga innan projektet. Baseras på en uppskattning av projektägaren
Mål 1 Mål 2 Mål 3	Insatsområde 1 Insatsområde 2	L46	Restaurerade natur- och kulturmiljöer	Antal platser som genom projektet har återskapat och/eller bibehållit natur- och kulturvärden.
Mål 2 Mål 3	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L47	Nya eller restaurerade leder	Ny eller restaurerad sträcka med synliggjorda och tillgängliga vandrings-, cykel, rid- eller skoterleder.
Mål 3	Insatsområde 1 Insatsområde 2	L48	Nya aktiviteter utanför högsäsong	Aktiviteter för besökare som skapas/tillkommer genom projektet är nya på marknaden

				och ger försäljningsintäkter under den perioden som anses vara lågsäsong för den aktuella sektorn. Det kan alltså vara under vintern eller under sommaren beroende på var i landet och inom vilken bransch.	
	Insatsområde 1 Insatsområde 2	L50	Nya besöksmål	En fysisk plats som erbjuder en eller flera besöksanledningar och som tillkommit genom projektet.	
Mål 2	Insatsområde 1 Insatsområde 2 Insatsområde 3	L55	Nya bostadslösningar	Bostadslösningarna ska vara nya på så sätt att man testat eller introducerat nya metoder för att uppnå nya sätt att bygga eller förvalta bostäder som kan utveckla en bygd.	

5. Genomförande

5.1 Kommunikation

Syftet med kommunikationsstrategin är att sprida kunskap och information om leadermetoden och att fortsatt skapa medvetenhet om Leader, för att nå målen i utvecklingsstrategin. Offentlig, ideell och privat sektor måste känna till lokalt ledd utveckling för att vi ska få förtroende och stöd i arbetet.

Vi arbetar utifrån tillgänglighet. Alla ska ges förutsättningar att ta del av information om Leader och leadermetoden. Våra kanaler är diversifierade och vårt kommunikativa arbete sker både digitalt och genom fysiskt material och fysiska informationsträffar.

Kompetent kommunikation

Under programperioden 2014-2020 har vi utvecklat och förändrat vår kommunikation på olika sätt. Det betyder bland annat att vi använder fler kanaler, ny teknik och att vi vidareutbildar oss kontinuerligt. Vi samverkar inom regionen, nationellt och tvärsektoriellt. Vi ska fokusera på kommunikation i syfte att upplysa och sprida information som skapar en identitet till området samt kommunikation mot målgrupper som kan behöva riktade insatser.

Vi avsätter i programperiod 2023-2027 en funktion i organisationen för att kunna driva kommunikationsinsatser för att säkerställa att målen nås, att kommunikationen sker utifrån vår utvecklingsstrategi och att den möter relevanta målgrupper.

Kommunikationsinsatser

Inledande fas:

- Grafisk profil och mallar för vårt nya gemensamma område
- Upprätta server/arbetsyta och hemsida
- Sociala medier: vi behöver integrera rådande sociala medier med vårt nya område och vår nya organisation
- Skapa nyhetsbrev för det nya området
- Populärversion av strategi
- Broschyrer och guider, beachflaggor och infomaterial
- Projektkarta
- Profilmaterial

Genomförandefas:

- Underhålla hemsida
- Underhålla sociala medier
- Löpande nyhetsbrev
- Pressmeddelanden löpande
- Gemensamma projektträffar och träffa projekt
- Egna evenemang
- Infomaterial för evenemang såsom posters och inbjudningar
- Medverkan i andras evenemang och synlighet i andra aktörers kanaler
- Artiklar och intervjuer
- Projektfilm löpande
- Lägesrapport
- Leaderbuss/info-tour

Slutfas:

- Sammanställning av alla projekt i perioden och dess effekter
- Information om perioden, effekter och resultat
- Kommunikationsmaterial för presentation av perioden

5.2 Urvalsprocess

Leaderföreningen har en öppen och icke-diskriminerande urvalsprocess för att prioritera projekt. Urvalsförfarandet är utformat för att möjliggöra urval av de projekt som kan bidra till att uppfylla målen för strategin. Leaderföreningen prioriterar projekten med hjälp av lokalt utformade urvalskriterier. Ingen enskild sektor; privat, ideell eller offentlig har mer än 49% av rösterna. Efter prioritering fastställer Leaderföreningen stödbeloppet. Jordbruksverket gör slutkontroll av stödberättigande och fattar beslutet som skickas ut till sökande.

5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer

Våra viktigaste samverkansparter är de som bor och verkar på landsbygderna i våra 13 kommuner. Det är föreningar inom idrott, bygdeutveckling, näringsliv, kultur, natur och en mängd andra områden. I detta samarbete är vårt förtroendekapital vår absoluta största tillgång. Detta kräver att styrelseledamöterna har mycket god kunskap om lokala förhållanden, vilket i sin tur kräver att valberedningen säkerställer att hela området representeras i styrelsen. Det är viktigt att kontoret har resurser att personligen nå dessa grupper för samverkan. Leaders sju principer är satta utifrån det lokala perspektivet, nätverkande och samarbete och detta kräver att vi ständigt har dialog med våra hyperlokala parter.

Nästa samverkansnivå är den offentliga på kommunal och regional nivå. Vi har täta dialogmöten med tjänstepersoner och förtroendevalda, både via formella och mera informella vägar. På kommunal nivå är det avstämningar minst två gånger per år och kommun, då vi resonerar och säkerställer att vi har relevant och funktionell samverkan.

Regionalt är det framför allt Regional Utveckling, Forskning och Innovation och bolagen Tourism i Skåne och Event i Skåne där samverkan är etablerad.

Vi deltar i varandras större träffar, stämmer av på tjänstenivå kring olika satsningar och utmaningar. Under tidigare programperioder förekommer det att projekt startas på lokal nivå hos Leader, för att sedan skalas upp och bli regionalt. Detta möjliggörs genom etablerade kontakter, där vi kan lotsa projektägare till rätt instanser i rätt tid.

Länsstyrelsen i Skåne är också en viktig samverkanspart och de etablerade arenor för samverkan som finns, t ex Partnerskaps-nätverksträffar fortlever och är viktiga att delta i. Projekt som rör sig i olika gränsland mellan olika stöd och fonder ska alltid granskas utifrån var satsningen får mest effekt och har bästa förutsättning att växlas upp med olika EU-fonder och program. Under nya programperiodens etableringsfas kommer vi att formalisera och säkerställa att projekt inte faller mellan stolarna eller konkurrerar med varandra.

Regionalt finns också ett mycket etablerat och konstruktivt samarbete mellan närliggande Leaderområden. Detta sker i form av nätverksträffar, där också Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne och intresseorganisationen Skånes Kommuner medverkar. Organisationer som verkar både lokalt och nationellt, t ex LRF, Naturskyddsföreningen, Hela Sverige ska Leva och Coompanion är också viktiga samverkansparter i ämnesspecifika projekt.

Via Lokal Utveckling Sverige utbyter vi erfarenheter och bygger en gemensam kunskapsbank som minskar på våra områdens sårbarhet och säkerställer effektiv administration.

ELARD är Leaders europeiska intresseorganisation och här samverkar vi i olika transnationella utbyten, konferenser och ämnesspecifika träffar.

5.4 Effekter

Effekter är en bestående förändring på längre sikt, en strukturförändring. Detta är svårt att uppnå genom enskilda projekt, men sammantaget och över längre tid, minst en programperiod (sju år) gör leaderprojekten skillnad och ger långsiktiga effekter. När man pratar om effekter syftar man ofta till förändringar i större strukturer som till exempel befolkning eller mer industriell struktur, men inte sällan är effekterna s.k. mjuka-värden som till exempel relationer, förtroende, kompetens, kreativitet, hälsa och engagemang, vilka är just de effekter som kan förändra strukturer i positiv riktning. Inte minst inom konceptet Smarta landsbygder har man lyft att engagemang ger långsiktiga effekter.

Rent konkret vet vi att det finns bygder som vänt utflyttning och nedläggningshotad service genom att samlas kring ett projekt som blivit startskottet för kraftsamling. Själva Leaderprojektet kan vara en investering, en utbildning, en satsning på fysisk eller digital mötesplats osv, och effekterna kommer oftast efter avslutade projekt, men då de är väl förankrade hos de som bor och verkar i området, blir de hållbara och ger ringar på vattnet. Att stimulera effekter är att skapa förutsättningar för synergi och lärande. Verksamhetskontoret har stor betydelse i sin coachande roll jämt emot sökande och är ett forum för lärande, samverkan och utbyte av erfarenheter.

När LAG-styrelsen ska prioritera projekt beaktar man särskilt Leadermetoden, som säkerställer förankring och delaktighet.

För att uppnå de effekter och långsiktiga förändringar som vi önskar i den kommande leaderperioden krävs att vi har ett strategisk och förebyggande arbetssätt. Det är därför viktigt att introducera ett effekttänk redan från början. Detta kan exempelvis göras genom informationsmöten, utbildning, workshops mm.

Vi behöver också arbeta med urvalskriterier och uppföljningar som tydligt efterfrågar och utvecklar effekter. Därför är det viktigt att ha effekttänk med i alla faser - uppstart - genomförande - avslut. Nära dialog med projektägare och samverkanspartners redan i uppstartsfasen är därför av stort värde för att säkerställa lärandet kring att främja effekter. Detta gäller även för LAG-styrelsen som kontrollinstans och leaderkontorets personal i sin roll som stöd och inspiration i det kontinuerliga arbetet.

Utöver Jordbruksverkets utvärderingar kommer LAG att göra egna uppföljningar och utvärderingar för att kunna förbättra arbetet med att främja de effekter strategigenomförandet ska ge på lång sikt. Här har vi god hjälp av tidigare projekt, där vi kan utvärdera vilka och varför vissa långsiktiga effekter och strukturförändringar uppnåtts.

5.5 Hur främjar strategin innovation?

”En innovation är en ny eller förbättrad produkt eller process (eller en kombination av båda) som skiljer sig markant från de tidigare produkterna eller processerna och som har tillgängliggjorts för potentiella användare (produkter) eller som har tagits i bruk av användare (processer)” OECD och Eurostats.

RegLabs innovationsindex²⁶ sätter upp ett antal grundförutsättningar för att en region ska nå hög innovationskapacitet:

- Öppenhet, tolerans och mångfald av människor och företag
- Kompetent arbetskraft för innovation och förnyelse
- Dynamik som skapar förutsättningar för lärande och nya idéer förnyelseförmåga och marknadsförmåga
- Faktorer för förnyelseförmåga är förmåga till nyskapande, ett positivt klimat till förändring

Genom de innovativa digitala samarbetsformer som användes i framtagandet av den nya strategin har fler möjligheter generellt skapats för fortsatta innovativa och gränsöverskridande samarbeten i området. Den snabba digitala utvecklingen vet vi skapar nu vägar till nya nätverk, nya produkter, nya tjänster exempelvis inom vård, service och handel, nya sätt att kommunicera osv. För att säkra att den digitala kompetensen likvärdigt utvecklas på landsbygden, inte minst när vi kommer in i en post-pandemifas, är leademetoden en viktig resurs till utveckling och innovation.

Strategin lyfter vikten av att skapa nya metoder och modeller för en balanserad utveckling inom olika verksamhetsområden, vilket främjar innovation i leaderområdet på flera sätt. Dels genom att mål, insatsområden och indikatorer i samverkan tillhandhåller ekonomiska resurser för att våga testa nya idéer och nya samverkans-former, dels genom att möjligheter ges att utveckla nya och effektiva modeller för kompetensutveckling. Innovation inom ramen för Leader ska vara brett och leda till nya produkter, nya processer eller nya marknader.

Mångfald spelar roll för utvecklingskraft och innovationshöjd. Mångfald i perspektivet erfarenheter och kunskap. När nya idéer möter nya perspektiv kring olika utmaningar föds nya lösningar. Det är känt att det är mer lönsamt att vara heterogent sammansatt. Det bidrar till nya nätverk och kontakter, till nya erfarenheter och lösningar på liknande utmaningar.

Leadermetoden är här ett effektivt sätt att föra samman individer och organisationer från olika sektorer och branscher samt att låta människor få träffas utifrån olika erfarenheter och synsätt. Möjlighet att få träffas och samverka ökar den sociala kontakten och en känsla av sammanhang, vilket är viktigare än någonsin. Genom att skapa nya mötesplatser ges en möjlighet att finna nya allianser och nya idéer vilket kan gälla både i privata som yrkesmässiga sammanhang. Strategin lyfter just vikten av att kunna skapa nya mötesplatser och att kunna utveckla befintliga.

Samverkan över gränserna med andra regioner eller andra länder kan skapa innovation inom flera områden. I turism- och besökssammanhang ser man ofta att samverkan mellan olika aktörer i olika geografiska delar kan skapa helt nya former av upplevelser, produkter eller tjänster. Nya samarbetsformer mellan de gröna näringarna och aktörer inom teknik eller annan tjänsteproduktion kan finna nya gemensamma vägar, där leadermetoden alltjämt är en viktig möjliggörare.

Samverkan med universitet, högskolor, studieförbund, inkubatorer mm är också en viktig väg till innovation över gränserna. Som nämnts tidigare finns i området väl etablerade samarbeten inom de olika nivåerna inom utbildningssektorn, både i projektform, i beredningsgrupper och som specialkompetens inom t ex miljö och innovation. Dessa är alla viktiga samverkanspartners ur det lokala utvecklingsperspektivet för kommande projekt och kreativa samarbeten.

Allt ovan säkerställs med hjälp av ett starkt gemensamt landsbygds kontor och genom ett aktivt stöttande av kompetenta LAG-ledamöter.

Hur strategin kan verka för innovation mäts genom följande indikatorer:

R.27	Miljö- och klimatprojekt
R.40	Smarta landsbygdsstrategier
N.04	Nya tjänster
N.05	Nya mötesplatser
L.07	Utbildningstillfällen
L.16	Nya servicelösningar
L.17	Nya transportlösningar
L.19	Diversifierade företag
L.21	Företag som samarbetar
L.23	Nya metoder, arbetsätt eller processer
L.36	Organisationer som genomför insatser för minskad klimatpåverkan
L.55	Nya bostadslösningar

5.6 Övergripande principer

Princip 1 Hållbar utveckling – *hållbar utveckling enligt unionens arbete för att bevara, skydda och förbättra miljöns kvalitet och med hänsyn till principen att förorenaren betalar.*

Målet för en hållbar utveckling är att tillgodose behoven hos nuvarande generationer utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov. Målet är övergripande inom EU men också globalt genom FN. En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin. Den innefattar en god social sammanhållning där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls, att naturresurserna brukas utan att förbrukas och att motverka fattigdom utan att påverka social eller ekologisk hållbarhet negativt.

I vårt område ska vår strategi borge för att vi brukar resurserna och skapar utveckling utifrån kunskap och hänsyn till kommande generationer. Vår strategi baseras på tanken om att hållbarhet involverar allt från människan, jorden vi brukar och hur vi nyttjar vår natur och våra resurser, till hur vi skapar utveckling, idéer och nya vägar in i framtiden. Hållbar utveckling utgår från det sociala, miljön och ekonomin. Vi förhåller oss till hållbar utveckling som ett mångfacetterat begrepp, som syftar till att långsiktigt bevara naturtillgångar och ekosystem och minska negativ påverkan på natur, djur och människor.

Princip 2 Likabehandling och icke-diskriminering – *bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och inte stödja åtgärder som bidrar till någon form av segregering.*

Princip 3 Jämställdhet mellan kvinnor och män – *undanröja ojämlikhet och främja jämställdhet mellan kvinnor och män samt integrera ett genusperspektiv.*

Arbetet med att genomföra strategin ska utgå från ett jämställt och icke-diskriminerande perspektiv. Med detta avses att alla, oavsett kön och könstillhörighet, etnicitet, sexuell läggning och religion ska ha samma möjlighet att utvecklas och nå sin fulla potential i samhället.

Vi beaktar att frihet från diskriminering är en mänsklig rättighet. Den övergripande principen inom EU om likabehandling och ickediskriminering finner också stöd i svensk lagstiftning

genom diskrimineringslagen, som vi alltid förhåller oss till i vårt arbete. Diskrimineringslagen har som ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Arbetet för att främja lika möjligheter och icke-diskriminering kan också definieras som arbete med mångfald. Utvecklingsstrategins definition av begreppet mångfald utgår från diskrimineringsgrunderna och mångfald skall beaktas vid varje enskilt projekt. Målet med jämställdhet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, det vill säga att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet.

Det är viktigt att LAG-styrelse, Leaderkontor och projekt beaktar detta och arbetar på ett normkritiskt sätt. Leaderkontoret bör ha som uppgift att fortlöpande analysera och utvärdera verksamheten och noga säkerställa att alla personer bemöts och behandlas likvärdigt, och att diskriminering inte förekommer någonstans på något sätt.

Vi har systematiskt arbetat för att ge lika många män som kvinnor en chans att göra sin röst hörd i utformandet av vår utvecklingsstrategi. Vi har också mycket medvetet jobbat med inkludering i denna process. För oss är det en självklarhet att man ska känna sig inkluderad som icke-binär i våra underlag, och det finns alltid en möjlighet att kryssa i detta alternativ. Statistiken på män/kvinnor i våra underlag är enbart till för att säkerställa att alla ges lika möjlighet att delta i processen. På samma sätt kommer LAG-styrelsen och valberedning att jobba aktivt med att fördelningen mellan könen är jämn hos våra ledamöter, att verka icke-diskriminerande och att främja mångfald.

Barnkonventionen, som blev svensk lag 2020, ska beaktas i de projekt och processer som på något sätt rör barn. Barn ska få komma till tals och vara delaktiga. I beslut som rör barn, ska barns bästa beaktas och sättas i främsta rummet.

Våra mål och de övergripande principerna

I arbetet med vår utvecklingsstrategi har vi genomgående jobbat utifrån de övergripande principerna. Vår vision, våra mål, insatsområden och utformande av den nya organisationen speglar rakt igenom en tydlig tanke om hållbarhet, inkludering och jämställdhet. För oss kan vi inte se en utveckling av våra landsbygder utan att ge alla en möjlighet att delta i denna på lika förutsättningar.

Vi verkar för en landsbygd som är öppen för alla. Där män, kvinnor och icke-binära ges lika möjlighet att delta. En landsbygd där man känner sig välkommen oavsett var man kommer ifrån, ens könstillhörighet, religiösa övertygelse, funktionsvariation, sexuell läggning, ålder eller förmåga att delta i det digitala samhället.

Vi ser vikten av att finna metoder, former och tekniker som på ett balanserat och hållbart sätt använder de resurser som finns på landsbygden, och som samtidigt kan skapa tillväxt. Intresset för naturupplevelser ökar ständigt, och ger även en stärkt förståelse och kunskap för natur och landsbygd. Denna ökning bör dock styras och balanseras för att undvika att resurser nyttjas på ett icke hållbart sätt.

Hållbar utveckling handlar också om tillgänglighet. Att skapa förutsättningar för väl fungerande infrastruktur och kommunikation är en förutsättning för att alla som bor och verkar på våra landsbygder ska ges lika möjlighet att delta i vårt samhälle.

6. Organisation

6.1 Partnerskapet och föreningen

Initiativet till att ta fram Leaderstrategi 2023-2027 kommer från de båda Leader-föreningarnas LAG, MittSkåne Utveckling och Leader nordvästra Skåne med Öresund. Föreningarna har varit operativa sedan 2007, då det blev möjligt att starta leaderområden över hela Sverige. Leader nordvästra Skåne med Öresund bildades 2016 efter sammanslagning av två områden.

Under båda föregående programperioder har samtliga kommuner: Bjuv, Båstad, Eslöv, Helsingborg, Hörby, Höganäs, Höör, Klippan, Landskrona, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkeljunga tagit aktiv del i LAG och står fortsatt bakom den nya, större föreningen.

Att bilda större föreningar är en stark rekommendation från Jordbruksverket och den rekommendationen ligger bakom det initiala förslaget att slå samman föreningar och bilda en ny, större organisation.

I de båda LAG-styrelserna finns representanter för områdets föreningar, företagande och utbildningssäten. Då föreningarna under programperiod 2014-2020 arbetat med flerfond och hanterat samtliga fonder, finns det en bred kompetens att genomföra strategins olika mål. Vid de båda föreningarnas medlemsstämmor fattade föreningens medlemmar inriktningsbeslut att gå in med en gemensam ansökan om att bilda en ny förening kommande programperiod.

I Skåne finns flera etablerade samverkansformer där vi aktivt deltar, t ex Partnerskapet (Länsstyrelsen bjuder in landsbygdsaktörer), Fondsamordningsgrupp (Region Skåne bjuder in företrädare för EU-fonderna), Leader Skåne m fl., vilket säkerställt god kännedom om olika regionala strategier och samverkansmöjligheter. Under framtagandet av strategin har en mängd företrädare för större organisationer varit delaktiga, se Bilaga 5.

6.2 Föreningens styrelse

LAG-styrelsen tillsätts av den förening som bildas när klartecken för strategin getts av Jordbruksverket och budget fastställt.

Valberedningen kommer att arbeta parallellt med uppbyggnaden av föreningen och ska ha stor kompetens i rekryteringsarbete, lång och djup erfarenhet av Leadermetoden och stark integritet. Det krävs en valberedning på sju till nio personer för att täcka ett område som omfattar 240 000 invånare och 13 kommuner. Den första styrelsen rekryteras i ett öppet förfarande där intressenter kan anmäla sig själv eller andra utifrån en kravspecifikation.

LAG-styrelsen ska bestå av 15 till 30 ledamöter och sex ersättare. Ingen av sektorerna får ha majoritet. Det ska vara jämställt mellan kvinnor och män (minst 40/60).

LAG sammansättning ska utgå från följande kriterier:

- Kompetens som krävs för att genomföra strategin
- Sträva efter god åldersspridning
- Geografisk spridning över hela området
- Högst 60% från ett kön

Ledamöter väljs in för en tid av två år, utom vid första ordinarie föreningsstämma då hälften av ledamöterna väljs för en tid av två år och resten för ett år. Ordförande väljs bland ledamöterna och väljs om årligen. I de fall offentliga företrädare utses av sin arbetsgivare, väljs dessa in för ett år. LAG ska verka för att föreningens ändamål uppfylls och bevilja projekt av allmännyttig karaktär i enlighet med beslutad strategi. Ledamoten ansvarar för att sprida leadermetoden, arbeta med sina nätverk för förståelse och förankring av metoden, ha ett landsbygdsperspektiv och stort intresse för landsbygdsutveckling.

6.3 Drift – den operativa verksamheten

Under programperiod 2014-2020 plus förlängningsåren är Leader Nordvästra Skåne med Öresund och MittSkåne Utveckling två områden med två olika organisationer. Havs-och fiskerifonden för hela området har NvSmÖ haft ansvar för.

Området ska nu omfatta tretton kommuner vilket ställer stora krav på kontorets kompetens, synlighet, effektivitet och tillgänglighet. Kontorets ska ha kompetens att lotsa landsbygdsfrågor vidare, då det finns ett nätverk, regionalt, nationellt och transnationellt. Kontoret ska bemannas med minst fem tjänster – VL, ekonomichef, handläggare, projektcoach och kommunikatör. I många sammanhang kan vi samverka med andra leaderområden för att säkerställa en effektiv budget.

Kontoret ska placeras centralt i Leaderområdet men personalen kommer också vara delvis mobil för att säkerställa att hela området har tillgång till service. Tjänstgöringsgrad och möjliga fokusgrupper kan inte fastställas förrän området fått besked på fastställd budget.

7. Uppföljning och utvärdering

A. Metoder

System upprättas för att skapa underlag för den måluppföljning och den information som avkrävs området för att årligen rapportera till EU via Jordbruksverket. Inledningsvis upprättas dokumentmallar/diaredokument för att följa projekt och övriga insatser redan från det de kommer in i förhållande till mål och indikatorer.

B. Aktiviteter LAG-styrelsen för utvärdering av strategi och målsättningar

LAG-styrelsen kommer att upprätta egna aktiviteter för att följa och utvärdera strategi och målsättningar. Uppföljning kommer att ske genom de krav som ställs på varje projekt att rapportera de värden som relaterar till satta mål utifrån vad som gäller före, under projektet och efter samt även efter projektets avslut i form av effekter till följd av projektets åtgärder.

Uppföljningen kommer att kompletteras med metoder för utvärdering av målen inom strategin. Samtliga metoder är inte beslutade ännu men LAG planerar bl. a att:

- Säkerställa data genom att genomföra enkäter för varje projekt där viktiga indikatorer säkerställs före, under och efter genomfört projekt. Till detta finns ett digitalt surveyverktyg som kan komma att kompletteras och ev upphandlas gemensamt inom flera områden eller eventuellt nationellt.
- LAG avser att genomföra djupintervjuer utförda av extern granskare på ett slumpmässigt valt antal projekt fördelat under programperioden. Även här finns en möjlighet i gemensamma arbetssätt och upphandlingar mellan områden i Sverige.

(LAG avser att följa de förslag som tas fram via Jordbruksverkets Utvärderingssekretariat).

- Samarbete med universitet/högskolor: LAG-styrelsen avser att upprätta ett samarbete med något av våra lokala lärcentra på högskolenivå. Områdena i Skåne knyts samman och hittar former för smart och adekvat utvärdering med aktuell forskningskompetens som utgångspunkt.
- LAG-styrelsens arbetsutskott i sin roll som styrgrupp för utvärderingsarbetet avsätter ett årligt LAG - möte med tema utvärdering. Vid detta möte följs resultaten som framkommit och förändringar föreslås LAG-styrelsen och verksamhetskontor. Inför mötet bestämmer arbetsutskottet/styrgruppen om aktuella ämnen för utvärdering.

C. Organisation, effektivitet, arbetsätt

Under programperiodens första år bör fokus vara att säkerställa organisation, effektivitet och arbetsätt för maximal måloppfyllnad. Detta fokus ersätts och kompletteras senare i perioden av beskrivning av projektens effekter.

D. Resultat och utvärdering

Arbetsutskottet/styrgruppen kommer att ta ställning till fler metoder i syfte att utvärdera strategin, mål och arbetsätt. Sådana metoder kommer att föreslås från kommissionen och via det särskilda utvärderingssekretariatet som skapats inom Jordbruksverket.

E. Uppföljning och revidering av verksamhet och strategi

LAG ansvarar för uppföljning och revidering av verksamheten och strategin och detta ska ske löpande och kontinuerligt under hela programperioden. LAG ansvarar genom presidiet att årligen följa upp, granska och utvärdera strategin och eftersom en bra strategi måste verka nära sin verklighet kan denna vara i behov av förändring. Om LAG finner det nödvändigt ska LAG begära revidering hos Jordbruksverket av strategin.

F. Uppgifter och underlag till Jordbruksverket

LAG ska genom leaderkontoret bidra med uppgifter och underlag till Jordbruksverket. Detta skall göras årligen genom rapporter som Jordbruksverket levererar. Uppgifter som ska rapporteras är sådana som kommer att framgå av EU-dokument och sådana som Jordbruksverket behöver för att beskriva olika typer av projekt, utvecklingstendenser mm i årsrapporten till EU.

G. Uppgifter och underlag till LAG-styrelsen

Uppgifter och underlag till LAG-styrelsen. Inför varje styrelsemöte ska verksamhetsledaren ta fram aktuell information och resultat utifrån insatser, mål och indikatorer. En ekonomisk redovisning med budgetuppföljning skall också lämnas liksom en lägesrapport av hur projekten fortlöper.

Eftersom uppföljningen sker på varje styrelsemöte kommer informationen att lämnas till LAG 4-6 gånger per år under hela programperioden. Underlag och uppföljning från projektägare ska stämmas av med jämna mellanrum under projektiden utifrån projektens behov.

En avstämningsrutin med bl. a en lägesrapport skall upprättas och förmedlas till projektägaren tillsammans med beslutet. LAG ska löpande och vid varje möte få information om projekten och om hur de fortlöper.

H. Styrning av verksamheten

I början av perioden skall arbetsutskottet göra förberedelser där man bestämmer specifika utvärderingsämnen och vilka aktiviteter som behövs göras för att kunna lämna relevanta uppgifter till LAG och Jordbruksverket. Här ska t ex ingå självutvärdering, upprättande av kontrollstationer för att upptäcka svagheter, resursplanering, säkerställande av data och arbetsordning för sitt arbete.

I. Intern halvtidsutvärdering av Utvecklingsstrategin

Efter drygt halva programperioden kommer en större utvärdering att göras internt. Verksamhetsledaren kommer att ta fram ett underlag bestående av måluppfyllnader för alla indikatorer, förväntade resultat av pågående projekt, budgetläge samt information om vilka ansökningar som det då är känt kommer att komma in. En extern utvärdering i slutet av programperioden kommer att upphandlas externt. På så sätt kan lärdomar dras av programperioden som gått och dessa kan spridas i samhället.

J. Uppföljning och utvärdering i slutet av programperioden

Arbetsutskott ska verkställa uppföljningen och utvärderingen i slutet av programperioden och ha ansvar för att kommunicera ut denna. En tidsplan skall upprättas för de aktiviteter som ska genomföras.